

- сприяння розвитку фізичного, психічного та духовного здоров'я, задоволення естетичних і культурних потреб особистості;
- виховання здатності протидіяти проявам аморальності та бездуховності правопорушенням, антигромадській діяльності.

Отримано 27.02.2017

УДК 316.627

Лариса Петрівна ВОЛЧЕНКО,

директор середньої загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 6

м. Северодонецька Луганської області,

кандидат психологічних наук

ДО ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ВПЛИВІВ І ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ

Розглядається система соціально-психологічних впливів, за допомогою якої здійснюється формування патріотичних установок у юнаків і дівчат. Зазначається, що за допомогою інформаційних соціально-психологічних впливів можна забезпечити ефективність процесу патріотичного виховання молоді в сучасних умовах розвитку українського суспільства.

У сучасному розумінні «патріот» і «патріотичне» слід урахувувати не тільки соціально-історичний контекст, а й витоки психологічного та соціально-психологічного вимірів.

Патріотизм як одна з соціальних установок особистості формується під дією системи соціально-психологічних впливів. Результатом таких впливів є патріотична активність особистості, або виникнення у неї стійкої, релевантної установки стосовно: розуміння та поділяння сутності національної ідеї; сприяння економічному, науковому та культурному зростанню Батьківщини; глибокої пошани до державної мови та її використання в офіційному та повсякденному житті; любові, захисті, відстоювання традицій та звичаїв при безумовній повазі до традицій та звичаїв інших націй та народностей, які проживають у державі; громадянська активність, що проявляється в нетерпимому ставленні до випадків порушень чинного законодавства та моральних правил людського співжиття; любов до рідної країни і готовність до її захисту тощо.

Проте, виникає питання, а як же правильно формувати патріотичні почуття молоді, виховувати патріотів, щоб уникнути ксенофобських інсталяцій. Як слушно зазначає С. О. Гарькавець, всякий вимір має певні межі, за якими існує інший вимір, що відтворює реверсні екстраполяції [1]. Тобто, система формувальних впливів повинна бути побудована таким чином, щоб у індивідів не виникало уявлень про виключність національної приналежності, обмеження власного існування границями

свої країни, страху перед іншими, відмінними за мовою та культурою. Формування патріотів, а не ксенофобів передбачає не ізоляціонізм, а навпаки інтеграцію з «іншим світом», на підставі співробітництва та здорової конкуренції культурних традицій.

На думку С. О. Гарькавця [2] найбільш дієвими соціально-психологічними впливами, на теперішній час, є інформаційні (соціальний доказ, прихильність, *авторитет*, експертна оцінка, демонстрування, деструктивна критика, маніпулювання та мода) та нормативні (взаємний обмін, обов'язковість і послідовність, референтний вплив, дефіцит, покарання і примус, винагорода, влада та закон, вправлення) види впливів.

Ми вважаємо, що за сучасних умов розвитку українського суспільства найбільш ефективними та одночасно флексибільними соціально-психологічними впливами щодо формування патріотичних установок у юнаків і дівчат виступають впливи саме інформаційного змісту.

«Соціальний доказ» як одна з форм соціально-психологічного впливу стає дією, якщо спостерігається наявність двох чинників: невпевненості та подібності. Тобто, для того, щоб установка на патріотизм стала дієвим активатором поведінки особистості, потрібно, щоб людину оточували ті, хто на неї схожий та був справжнім патріотом.

«Прихильність» продукують ті хто виявляється найбільш фізично привабливими, подібні адресату впливу, близькі або знайомі та при цьому прослідковується наявність асоціацій, які несуть у собі позитивне забарвлення та дистанціюють від неприємних подій. Також люди засвоюють поведінку тих, кого вони бачать і ким захоплюються по телебаченню або у соціальних мережах. При цьому, чим частіше людина бачить об'єкт, тим сильніше стає її схильність до цього об'єкту.

«Авторитет», як одна з форм інформаційного впливу, здатен виявляти впливовість на підставі того, що саме підкорення уявляється людині раціональним способом прийняття рішення. Всі індивіди, які поважно ставляться до авторитету та його символів, так або інакше підкоряються й контурам регулювання з його боку.

«Експертна оцінка» – це вплив думок і дій професійної людини, якій ми можемо довіритися у невизначеній для нас соціальній ситуації. Наприклад, інженер вплине на поведінку підлітка ефективніше, ніж прибиральник. Думка відомого педагога або психолога про особливості виховання дитини буде більш компетентною і такою, що заслуговує на довіру, ніж думка продавця або таксиста.

«Демонстрування» (самопросування) як вплив виявляється ефективним у тому випадку, коли ініціатор впливу дійсно виявляється компетентним та кваліфікованим, а його ціннісно-нормативна сфера відповідає патріотичному контексту середовища.

Особливою виразністю відрізняється така форма впливу, як «мода», яка виявляється ефективною, якщо наслідування, яке складає її основу, стимулюється цілеспрямованим зараженням. При цьому важливими виступають чинники модності, до яких відносяться престиж, утилітарність, естетичність тощо. Тобто, якщо бути патріотом є престижним, а патріотична активність заохочується, за допомогою ЗМІ стає можливим ефективне розповсюдження таких моделей для наслідування іншим.

Отже, у роботі з формування патріотичних установок юнаків і дівчат, за сучасних умов розвитку українського суспільства, ми пропонуємо використовувати систему інформаційних соціально-психологічних впливів, які забезпечують ефективність усього процесу патріотичного виховання молоді.

Список бібліографічних посилань

1. Гарькавець С. О. Соціально-нормативна активність індивіда та її психологічні референти: монографія. Харків: Друк. «Мадрид», 2016. 156 с.
2. Гарькавець С. О. Соціально-нормативний конформізм особистості у психологічному вимірі: монографія. Луганськ: Ноулідж, 2010. 343 с.
3. Moscovici S. The Phenomenon of Social Representations // R. M. Farr & S. Moscovici. Social Representations. Cambridge; Paris: Cambridge University Press and Editions de la Maison des Sciences de L'Homme, 1984. P. 3–70.

Отримано 13.02.2017

УДК 159.9:316.77

Максим Олександрович КІТІТОРОВ,

*начальник факультету № 2 – підготовки фахівців
для Національної гвардії України навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ (м. Київ),
кандидат юридичних наук, доцент;*

Дмитро Олександрович НІКОЛЕНКО,

*доцент кафедри загально-юридичних та психологічних дисциплін
факультету № 2 – підготовки фахівців для Національної гвардії України
навчально-наукового інституту навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ (м. Київ),
кандидат психологічних наук, доцент*

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО ВПЛИВУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНО- ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ФАХІВЦІВ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Показана практична значущість дослідження феноменів психологічного впливу, психологічного взаємовпливу та психологічного самовпливу визначається їх місцем у системі заходів, спрямованих на забезпечення нового